

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XVIII. Proponuntur ac solvuntur quæstiones aliquæ, circa prædictas
intellectus & voluntatis operationes in hac divina Vnione intervenientes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

C A P V T XVIII.

*Proponuntur ac solvuntur questiones alii-
qua, circa praeclaras intellectus & vo-
luntas operationes in hac divi-
na Unione intervenientes.*

PRIMO quarti potest, Quid sibi velit modus sil-
le communis loquendi Mysticorum (quo et-
iam sancta TERESA in lib. sua *Vita* cap. 15. 16. &
18. agens de operatione potentiarum, quae ad i-
stam concurrent unionem, sive utitur) afferen-
tes, aliquando in ista Unione omnes animae po-
tentias esse DEO unitas, aliquando vero tantum
& voluntatem, aliquando demum intellectum
& voluntatem imaginatione remanente iterum
libera.

Secondo dubitari potest, Quia ratione volun-
tas ultra intellectus operationem, illam ingredia-
tur caliginem, manente foris (ut Mysticus loquun-
tur) operatione in intellectus; cum voluntas eius sit
naturae, ut non possit quidquam amare, nisi illud
prius sit cognitum ab intellectu.

Tertiò est inquitendum, Quia ratione ista
intellectus operatio unionem ipsam consequens
dicatur Mystica Theologia sive contemplatio di-
vinæ caliginis.

Quarto, Videtur valde difficile, concedere illa-
plum divinum in voluntatem, sine hoc, quod iste
illapsus prius fiat in intellectu, sicut de facto con-
tingit in gloria.

Quin. An intellectus in hac Unione objectivè,
& quoad essentialia seu propria DEI, ipsum
suum obsecrè cognoscat.

Sexto, An in illa contemplatione altissima in-
tellectus, qua DEUM tempore fruivit unionis
per incomprehensibilitatis speciem lumine a DEO
infuso intuerit, vel quando DEI providentia fol-
vit, ut superiori annotavimus, ut divina aliqua
mystera sibi revelata per species intelligibilis a
DEO sibi infusa cognoscat: an, inquam, hoc to-
tum contingit sine illa intellectus adphantasma
conversione.

Sequimo, An ista Unio fruivit possit aliquan-
do sine ecclasi contingere.

Octavo, Quibus circumstantiis anima, quae di-
vinam hanc Unionem in ecclasi passa est, possit
discernere se verè DEO immediate fusse unitam,
maxime cum sit alia Unio amoris etiam ecclasi-
ca, ut cap. 5. & 12. hujus libri annotavimus, in qua
anima tota extra sensus posita, etiam in DEUM
transformatur.

Nonò, An in ista unione anima certior fiat de
sua gratia, & an redditur secura de sua accepta-
tione ad gloriam.

Decimò & ultimò, An unionis fruivit tem-
pore mens si omnino libera, ita ut tunc temporis
possit aliquid mereri.

Ad PRIMAM Q. A. T. respondetur, du-
plicem esse hanc actuellem & fruivit unionem.
Alteram, in qua omnes potentiae animae simul
cum voluntate absorbentur, & uniuntur & quasi
ligantur cum ipso DEO voluntati illipso: & tunc
omnes animae superiores potentiae dicuntur esse
unita, quia ita sunt activæ circa propria objecta,
ut nulla ratione possint tunc actum suspendere,
vel in aliud objectum tendere, nec ullo modo se
reflexere supra propriam operationem. Proxi-
mia enim amoris & suavitatis vehementia, quam

voluntas ex DEI illapsu & deoculatione percipit, Tract. 5.
tanta amoris vi & impetu DEO ipsi unitur & dissimilatur,
conjugitur, ut tota extra se in DEUM rapta, & Tract.
nita & absorpta maneat. Idem etiam pro magnitudine
tudine divina lucis splendoris intellectus, & me-
moriam tota DEO stabilita, terrena & tranquilla, nulli fantasmatum turbibus obscurata, suspen-
duntur, & à nobilitate objecti praesentis abfor-
benur. Imaginatio vero tunc temporis non lo-
lum suspenditur, sed omnino cum ceteris tensi. e nobis
bus externis cölopita manet, aliter quidem quam alibius.
potentie superiores; nam ille tunc temporis pro-
prias exercent, imò nobilissimas operationes a-
moris, fruitionis, & divinissime cognitionisima
ginatione vero ceteraque extermi tensus, proprieta-
tibus destitutus: nec enim animalis ista portio
capax viderit, ut ad monte verticem cum Moyse
concedat, sed potius ad radicem montis con-
stituta, ibi expectet alias phantasmatum micas
ex illo convivio decidentes, ut saltum obscure ali-
quid ex eo percipiat. Quando autem potentes su-
periores ita sunt activæ (ut diximus) circa sua
objecta; unc verè Mysticus dicere solent potentes
omnes esse unitas, sive desperitas, sive abhorptas:
quia licet nobilissimo modo sua objecta percipi-
ant, ita tamen sunt circa ea activæ, & eorum op-
erationes intensæ, ut nulla ratione liberæ rema-
neant, neque quoad exercitium actus, neque quoad
specificationem objecti, non aliter ac in gloria
contingere communis tenet Theologus senten-
tia. Et haec dicitur *perfecta unio*, ubi potentia
omnes praedito modo DEO unitur.

Alter unionis modus contingit, cum prece-
dente ista unione totali, DEO permittente, solvi-
tur aliqua potentia: nam licet intellectus immo-
biliter simul cum voluntate DEO adherat, me-
moria vero, ut S. Mater TERESA testatur cap.
17. sua *Vita*, aliquando solvit, & simul cum ima-
ginatione laetitiam intellectum & voluntatem em-
bare, & ab illo felicissimo somno ea potentias
excire, sed interim à divino ipso à suis consi-
tabus deterretur ipsi præcipiente, Nolite solvit
dilectam, neque vigilare illam faciat, Can. 8. Bre-
vi autem tempore ita: ut memoria cum aliis uni-
tur ac absorbitur, & vi aliarum potentiarum, qua
DEO tenacissime adhaerent, ad eum trahitur
consortium.

Solent etiam aliquando solvi potentes supe-
rioris, in intellectus faciles & memoria, DEO sive
gentie, ut illam ineffabilem unionis gratiam sibi à
DEO tunc concessam percipere possint, ac alla
divita mysteria sibi à DEO revelata cognoscere,
ut latius cap. 13. § 2. diximus: & tunc sola volun-
tas dicitur DEO unita.

Ad SECUNDAM Q. A. T. facilis est solutio: nam
ut sibi, maximè cap. 10. Observat s. in superiori-
bus capitibus ex mente D. Thomae docuimus, sa
plus amat voluntas, hoc est intensius se ferventius,
quam in intellectus cognoscere: species in vero
in hac mystica unione, quod quidem ingenitam fa-
tentur gravissimi Theologi. D. Bonaventura le-
cetus D. Bernardum, Abba em Vellenem, Joseph
Lincolniensem, & Hugonem, ut ibi Observat, s.
prænotavimus. Contingit enim voluntatem ultra
intellectus cognitionem progressi, licet preesta-
tus intellectus, ut plenus prædicto cap. 10. hujus
libri observavimus.

Ad TERTIAM ut respondeamus, meminisse o-
pus est (quod sibi etiam in superioribus praedi-
ximus) duplum intellectus operationem in hac
Tertia

divina unione intervenire; alteram, quæ ipsam antecedit, de qua plura in cap. de intellectus operationibus, §. 1. differimus: alteram, quæ ipsam unionem concomitar, sive (ut verius dicam) subsequitur; & tunc, ut ibi §. 2. dicebamus, intellectus ab illa absorptio[n]e divinâ gratia absolutor, in eo statu anima altiorum de DEO assequitur cognitionem, quam unquam alias habuerit; nam tunc intellectus ex gratia & unione voluntatis cum DEO factus perspicacior, noritiam DEI concepit multo quam ante clariorem & nobiliorum. Ibi enim intellectus à voluntate juvatur, ut perfectior, quam prius neciebat, DEI cognitionem acquirat: nam in eo statu lapidam notitiam de DEO assecutus, eruditior effectus, & plura & aliora cognoscit, quæ antea per revelationes aut visiones dicerat. Videtur enim ibi DEUS ad intellectu[m] ineffabil modo, effulgeret in intellectu (qui quasi infernus remanserat) clarissima & verissima DEI cognitione, ut plenius in secundo gradu lucis superius explicavimusque quidem cognitionis Mystica Theologia nuncupatur, ob rationem quam ibi attulimus.

Ad quartam solutio[n]em est facilis ex his, quæ diximus superius, ubi explicavimus, quatione posuit coniungere illipius DEI in voluntatem, abique co, quod similis illipius coniungat intellectum.

Ad quintam quæst. respondeo, intellectum in hac supereminente contemplatione objectivè, & quoad essentia, non quantum ad quid est, sed quoad quia est, non distinctè & clare, sed obscurè & imperfectè posse DEUM in hac vita cognoscere, præcipue in hac Mystica Theologia contemplatione, hoc est, illa altissima contemplatione, quæ divinam unionem consequitur, ut præclarè docet Dionysius Carthusianus in Commentario Myistica Theolog. cap. 9. ubi leucus D. Bonaventuram & Gerolam, multis hinc inde allatis argumentis doceat, in hac contemplatione Deum objectivè cognoscí, non tamen quid est, sed quia est, & per appropinquationem gradem ad notitiam quidditatim: ubi inter alia duo potissimum docet. Primum, DEUM in hac contemplatione cognosci ab intellectu objectivè & immediate, ita quod non est medium per quod in ratione objecti, est tamen medium per quod in ratione speciei intelligibilis: quia per formas similitudines, que creatas, & non clare in seipso cognoscuntur. Hæc ille,

Nec enim illa est implicatio, quod DEUS immediate & objectivè per aliquam speciem creatam representetur nostro intellectui, ut eum cognoscat cognitione obscura, & quantum ad quia est. In qua cognitione, ut D. Thomas scriptus in Boeum de Trinitate, sunt gradus. Supremus autem gradus erit, quando cognoscitur res non solum quia est, sed etiam quid est, aut perfectè, aut confusè live in genere. Quare cognitione quia est, est perfectior, quod magis fuerit conjuncta cum cognitione quid est.

Ratiō cognitio quid est, est duplex. Prima, quando cognoscimus rem secundum prædicta generalia; ut cùm de homine cognoscimus esse animal: Secunda, quando cognoscimus per prædicta specialia; ut cùm hominem cognoscimus per suam definitionem, DEUM igitur in hac contemplatione Myistica Theologia cognoscimus, non solum quantum ad quia est, sed etiam quantum ad quid est, si loquuntur de cognitione quid-

ditativa universalis ac confusa, ac proinde per manum appropinquationem ad cognitionem quidditativam perfectam: est enim ita cognitio altissima, clarissima, perfectissima, ac profundissima Deitatis contemplatio, notitia & visio huic vite possibilis, ut magnus Dionysius & ejus Explicatores testantur.

Secundum, quod doceat Dionysius Carthusianus loco ubi supra, illud erat, hanc contemplationem propriè non esse cognitionem intuitivam, si per intuitivam intelligatur ea cognitione, quæ res in seipso, & quoad suam quidditatem perfectè cognoscuntur. Si autem in intuitiva cognitione laius accipiatur pro ea cognitione, quæ objectivè res cognoscuntur, & quoad essentia, seu propria libi, quamvis non clare ac distinctè secundum quod in seipso est, tunc etiam in hac contemplatione DEUS intuitivè & quoad quia est cognoscuntur, non vero quoad quid est, nisi valde obscurè & imperfectè.

Ad sextam, omitti his que lib. 5. de Contempl. cap. 1. & 2. differimus, breviter respondemus.

Quod si secundum communem naturæ ordinem loquar, intellectus noster sine imaginationis cooperatione nihil omnino intelligere vallet, eò quod pro hoc statu intellectus noster in sua cognitione naturaliter penderat àphantasia seu imaginatione, tamquam ab excitante, vel tamquam à potentia necessariâ concomitante operationem intellectus pro hoc statu (& in hoc sensu locuti sunt Aristoteles, D. Thomas, & ceteri Philosophi) tamen si sermo sit de animalibus illis perfectissimis, quæ aliquando divina dignatione ad supernaturalem & plenè Angelicam contemplationem à DEO sublevantur, tunc non est dubium easita abstatibi ab omni corporeal similitudine, ut sine illaphantasmatum adunbratione, vel saltu imperceptibili putet & nude superna ac divina contemplari possint, ut ex Patribus ibi citatis non oblitus colliguntur. Plura diximus de hac re lib. 5. de Contemplatione, ubi supra.

Ad septimam quæst. solutio sit, nulla ratione hanc fruivit unionem possit sine ecclasi coniungere. Quare ex communis omnium Mysticorum consensu vocatur Unio mystica fruivit. Præterea Richardum Victorinum de Gradib. viol. charit. omnes ferè Doctores & Myistica Theologiz magistri fecuti, aperte docent, unionem istam divinam ad amorem, quem deficientem vocant, id est, in quo anima tota extra seipsum rapitur, alienatur, ac, ut ita dicam, emoritur, consequi, quando mens hominis (ut Richardus loquitur) in illam rapitur divini luminis abyssum, ita ut humerus animus in hoc statu omnium oblius, penitus deliciat seipsum, tosque transeat in DEUM suum.

Et infra: In hoc statu, inquit, sit in calo silentium quasi hora dimidia, & dum mens à seipso alienatur, dum in illud divini arcu secretum rapitur, seipsum penitus exsuscitatur, divinum quendam affectum induit, & insperata pulchritudine configurata, tota in aliud gloriam transiit. Hæc Richardus, qui cap. 4. de Gradib. charit. hujus rei eam afferat rationem, ut in hac unione clavis seorsum sensuum oculis securius secretaque caelum complexu anima conveniat cum dilecto. Nos vero præcipiam hujus affectio[n]is rationem existimamus, quia non videtur possibile, quod humana mens DEUM divino contactu ac tuuissimo complexu percipiat, quin præ amoris & dulcedinis magnitudine ac intentione

In se iores potentias à suis objectis avulsa omni-
no suspendat, ac ad se trahat, nam cùm anima vis
sit finita, nimis unius poterit intentione, ceteras
in suis actionibus remitti necesse est. Unde ad in-
gentem ac vehementem voluntatis ac intellectus
actuationem omnino sequitur sensuum extero-
rum à propriis objectis abstractione, ac omnimoda
alienatio, que propriæ ecclasis sive raptus dicitur.

Ad OCTAVAM Q'EST. existimo, humanam
mentem, hanc divinam unionem fruitivam, in
qua DEUS ipse immediatè percipitur & posside-
tur, etiam semel expertam, nulla ratione de perce-
ptione istius unionis posse dubitare. Nam cùm in
hoc DEUS ipse interno tactu & amplexu percipiatur,
sensatur, ac veluti palpetur; præterea cùm
ex hoc divino contactu innumerabiles divitiae &
thesauri sapientie & scientie DEI in omnes ani-
mae vires deriventur; impossibile fere videatur, ali-
quod dubitationis vestigium in ea anima posse
manere, maximè cùm DEUS ipse, qui tunc ani-
mam suam sponsam amplecti & osculari dignatus
est, ei ineffabilem infundat certitudinem sua rea-
lis præteritæ & unionis. Quare, qui transacta u-
nione omnimoda hac certitudine prædixit non
fuerit, (teste S. Matre TERESIA in *Mansione* 5.
Comm̄t. cap. 1. &c in lib. *Vita* cap. 18.) certissimè sibi per-
suadet divinam hanc & fruitivam unionem neque
summis labiis attingisse, quamvis forsan ardentissi-
mum DEI amorem suavissimamque dulcedi-
nem in ecclasi positus degustasse sibi videatur.
Nam tunc, etiamsi DEO per amorem & fructu-
num unitus videatur, ista tamen unio tantum est
in effectu, & non in effectu, ac reali cum DEO
conjunctione, quam nos in hoc Tractatu ve-
ri fruitivam Unionem nuncupamus.

Ad NONAM, non video, qua ratione possibile
Vid. art. sit, animam altissimo amore vinculo DEO con-
S. discurſ. jongi, & ipsam præterea certam esse de hac unio-
ne, sive mutuo amore & complexo cum ipso DEO,
Theolog. & ex alio capite dubiam esse de sua gratia & ac-
ceptatione: nam sponsus coelestis, qui eam reddit
certam de sua præsentia & unione illa altissima &
felicissima, reddit etiam securam de sua gratia, sive
hoc hat per speciale revelationem, sive hoc
contingat ex vi illius divini contractus, in quo
DEUS animam tamquam dilectissimam spon-
sam deosculatur. Que quidem deosculatio tantæ
virtutis & efficaciz exigit, ut nulla ratione possit
anima dubiare, videns se ad tantam gloriam sub-
limatam, ac spirituali connubio ipsi DEO con-
junctam esse, suo dulcissimo sponsu acceptam ac
omnino gratiam turpe enim esset cogitare, DEUM
aliqua percati labe maculata animam in spon-
sam fibi eligere. Quare optime Richardus de Gra-
dib. charit. cap. 4. ubi agens de sponsi coelestis cum
animam connubio, ita ait: Et purgatissimam animam
faciens divino dignam conjugio, non habentem macu-
lam neque ringam. Hoc euam expreſſe docuit san-
ctus Laurentius Justinianus *Tract. de Casto connubio Verbi & anima*, cap. 14. dicens: Proprie efficitur
certus salutis lumine gaudet veritatis, præsentia exul-
tat sponsi, gustu pinguis est charitatis, experientia nu-
trittur amoru. Haec ille. Et cap. 25. ejusdem libri,
Sponsa, inquit, de thalamo ascendit in celum, & de
celo jugiter descendit in thalamum. Non pavida, non
de salute incerta ingreditur sponsa in supernorum
mansionem, sed tamquam in dilecti domum, & in pro-
priam possessionem.

An vero anima reddatur secura de sua accepta-
tione ad gloriam, non ita certum existimo, quin

possit merito de ea redubitari, quamvis S. Lau-
rentius Justinianus cap. 25. ubi supra id habeat pro
comperito, dum ait: Amor igitur mutu exuberan-
tia, tanta est inter Verbum & animam familiaritas,
tociunt fiducia glorie certitudo, &c.

E infra: *Sepientia ex Altissimi ore prodient, in*
monibus saliens, collisque transiens, humana illabi-
tur menti non recessura, sed ibidem perpetuo moratu-
ra. Quam quidem tentantiam, ut probabilitatem
& magis divinae dignationi conformem, libenter
amplectimur; alienum enim omnino à ratio, &
videtur, animam ipsi DEO altissimo matrimonio
*copulariam ab ipso ita reliqui, ut adultus etiū cele-
ritùm coinquinetur. Illud tamen probabilitati*
muī mihi videatur, animam, quæ bac spontane-
nis gratia meruit à DEO honorari, eo ipso ad
gloriam ac finalē perseverantiam à DEO acce-
ptari, sicut forsan ea de hac acceptatione non fit
cera & lecra, ut cum timore & tremore salu-
tem suam operetur.

Ad DECIMAM seni ultimam Q'EST. te. Vid. cap.
spondet, Anima, cùm unione totali, de qualib.
cuius sumus in respons. ad primum quæsumus, Deo lib. 7. cap. 19.
est unita, ac in ipsum secundum omnes potentias utri-
bus transformata, tunc cùm non sit sui compos-
titu, neque omnino libera, sed portus amoris & lucis Tholos,
tenacissimo vinculo DEO alligata & conjuncta,
nulla ratione et tempore, quod brevissimum que-
dem est, potest mereri, ut plenius ex Patribus lib. 6
cap. 5. de Contemplatione probavimus, & speciarum
doceci Carthusianus de Laude vita solitaria, art. 16
ubi ita scribit: Mens, inquit, nonnumquam absque
suo conatu improvise, repente ad contemplationem
hanc ac mysticae Theologie intuitum, raptum, & eisfa-
sim elevatur pietate DEI immensæ per prævenientem
perstringentemque gratiam misericordissime cam pra-
veniente, ipsiusque apicem affixa & verticem intel-
lectu & potentia immediate tangente, illuminante, &
inflammante tam validè, ut imbecillis creatura confe-
stum & quasi inflanscar: est deficiat & deficit a simile, &
super se mirabiliter & gratiore transferatur in tan-
tum, ut non queat (quamvis vult) reniti, ut puta li-
bertate arbitrii, iam quasi ad horam suffensa atque so-
pita. Quando vero intellectus solvit, ut in re-
sponso etiam ad primam questionem attulimus,
ut in illa unione percipiat statim illum felicissi-
mum, quo fruatur, ac divina illustratione perficit,
divina alia mysteria altissimo modo cognoscit, tunc
compos factus sui intellectus, omnia quæ si-
bi revelantur, plena libertate dicernit ac percipit,
se ea omnino percipere & cognoscere: quod est
quidem sufficiens fundamentum libertatis & me-
riti.

C A P V T X I X.

Purgatio in via Uniuersitatis contingens.

A NIME in refrigerium à DEO deducenda,
pius per ignem & aquam transire debet. Duplex
est enim duplex purgationis genus. Primum qui, anima
dem per aquam, per ignem vero alterum. Illa qui via uni-
dem purgatio, que per aquam fit, natura sua pro-
prio & diuiniior est illa, que per ignem, & du-
citur, & difficilior lanè: non enim aqua illam ha-
bet efficaciam, illamque in locum ablutione &
consumptione activitatem, quam ignis: hic nam-
que vi & activitate prestat mirabilis, ut fortes o-
mnes faciliter expurget, & penitus debeat.

Primum quidem purgationis genus ad Inci-
piens.